

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

211. An statutum, si tollat Clericis ea, quæ tanquam ciuibus sibi
competunt, sit contra libertatem Ecclesiasticam? Ex part. 5. tr. 1. res. 15.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

runt) vñ sunt tali priuilegio; sic & in posterum veniunt: quia, vt diximus, reuocatio talis priuilegij minime generica, sed specifica est. Deinde in hoc statuto maxime Clericus efficitur deterioris conditionis, quam laicus: quia potest quidem Princeps ratione iurisdictionis in suis ordinationibus facere specificam mentionem de laicis, non autem de Clericis, quod factum in isto statuto apparet; ergo, &c.

Sup. hoc infra in Ref. 215. Sed ne deferas hic supra legere §. Tertio tunc. huius Ref. & §. eius annot.

12. Et tandem ad quartum responderetur, falsam esse illam sententiam Caietani, vt supra probatum est. nam ex illa sequeretur, posse Principes statuere, ne Clerici quid emant, aut vendant; ne alterius operas conducant; ne apud aliquos faciant molere suum triticum, aut panem coquere; ne transeant per pontem, ne habitent in aliqua Ciuitate; & similia: quæ omnia absurdissima esse satis apparet. Ita Reginaldus tom. 1. lib. 9. c. 24. sect. 2. nu. 358. & alij.

RESOL. CCX.

An statutum, quando fundatur in publica utilitate, etiam si faciat mentionem de Clericis, sit inualidum, & ledat Immunitatem Ecclesiasticam?

Et an statuta laicorum, etiamsi sint Clericis fauorabilia, si de illis mentionem faciant, sint nulla & contra libertatem Ecclesiasticam; Ex part. 4. tract. 1. Ref. 14.

Sup. hoc in Ref. præterita §. Quarto. & supra in Ref. 198. signanter in §. 2. & infra in tr. 3. Ref. 15. §. Sed ad rem. & seqq. & in alijs vlt. not. huius Ref.

§. 1. Negatiuè respondet Pereira de manu Regia part. 2. cap. 67. num. 11. vbi sic ait. Nec obstat quòd in hac lege de Ecclesijs mentio fit, quo casu censetur in eius odium, & succedit reg. in cap. fin. de immun. Eccles. in 6. quia vtiq; illud procedit in dubio, quando constat de publica utilitate, & illa communis opinio, quæ habet legem ciuilem non valere facta mentione Clericorum, non procedit quando talis lex fundatur in ratione naturali, & quæ publicæ conueniat utilitati. Ita ille. Et cap. 38. num. 12. ita etiam asserit. Dicendum est quòd laicorum statuta generalia, quæ gubernationem respiciunt, etiamsi Clericorum mentionem faciant, non ob id nulla sunt si rationabilia, & iuri non contraria existant, imò valent, & ipsos tanquam ciues ligant. Hæc ille, & idem asserit in cap. 39. num. 6.

2. Sed si hæc opinio esset vera, omnes Principes possent impunè in suis ordinationibus & legibus nominare Clericos: nam omnis lex publicatur ad bonum commune, & propter publicam utilitatem, aliter lex esset iniusta, vnde affirmatiuam sententiam prorsus sustinendam esse puto, cum communi sententia Theologorum, Canonistarum & Iuristarum, per cap. fin. de rebus Eccles. non alien. & per cap. Ecclesia sancta Maria, de conslit. & docent Doctores, quos citat & sequitur Bertran. de Gueuara in propugn. lib. Eccles. assert. 1. §. 6. num. 55. & 58. Surdus consil. 301. num. 11. & consil. §. 60. num. 11. Aponte in respons. pro cens. Ven. fol. 71. & seq. Maynardus de priuileg. Eccles. part. 2. art. 22. num. 46. & hæc opinio est ita vera, vt etiamsi statuta laicorum sint Clericis fauorabilia, si de illis mentionem faciunt sunt nulla; & contra libertatem Ecclesiasticam, & ita tenet Surdus vol. 2. consil. 301. num. 13. Caualecanus lib. 3. decis. 33. num. 16; Plotus consil. 93. num. 2. Cioffus lib. 1. consil. 81. num. 84. & alij communiter. Vide etiam Layman in Theol. moral. lib. 1. tract. 4. cap. 13. num. 1. Suarez de legib. lib. 3. cap. 34. num. 13. & contra Regem Angliæ lib. 4. cap. 16. num. 7. & alios penes ipsos. Vnde opinio Pereiræ est contra communem, & prorsus non admittenda. * Necessitas enim publica non tribuit iurisdictionem laico, vt statuat contra non subditos, vt probat Baldus

Sup. hoc in Ref. præterita §. Adde. & in cæteris eius not.

* Sup. hoc infra ex doctrina §. Verum. Resol.

in l. cum sitis populos, num. 20. c. de summa Trinit. Decius in cap. Ecclesia sancta Maria, de conslit. num. 7. & Felinus num. 18. & alij: vnde si opinio Pereiræ esset vera, omnes leges contentæ in corpore iuris ligarent Clericos, nam omnes respiciunt publicam utilitatem; vt optimè obseruat Fagnanius in respons. pro censuris Pauli V. fol. mibi 65. Gueuara vbi supra, & alij communiter, cum Anastasio Germonio in asser. lib. Eccles. cap. 7. fol. 81. & Collegio Bononiensi in respons. pro libert. Eccles. num. 20. & Batiola consil. 38.

214. Sed leges cam per tot. & si placeat, aliam & §. 8. Omnia eius anno. rationum, & sup. ex Ref. 198. §. Notandum est, & infra ex Ref. 334. §. 6. & inferius in tr. 1. Ref. 15. §. Sed ad rem. & seqq.

RESOL. CCXI.

An statutum, si tollat Clericis ea, quæ tanquam ciuibus sibi competunt, sit contra libertatem Ecclesiasticam? Ex part. 4. tr. 2. Ref. 15.

§. 1. Negatiuè responderet Pereira de manu Regia part. 2. cap. 67. num. 15. dummodo tale statutum non fuerit factum in odium Ecclesiasticorum; quare vbi odium non detur, sed sub ratione boni publici statuatur, licet in aliquo minuetur ciuili societas, vel libertas Clericorum, non ideo statutum desinet valere, cum non libertati Ecclesiasticæ, sed ciuili obuiet. Ita ille, qui respondet ad cap. finale, de immunit. Eccles. in 6. asserens Pontificem illud statutum reprobatè ex præsumpto odio: secus autem, quando non ex praua intentione, sed propter publicam utilitatem tale statutum promulgatum sit. Ergo, &c.

Sup. hoc infra in Ref. 200. §. 1. & in Ref. 101. §. vltim. ante medium, & in Ref. 209. §. Sed his post mediū, & infra in Ref. 214. §. Confirmatur. & seqq. in Ref. 215. §. 2. ante medium, à verò. Supponendum. & in Resol. 294. §. Sed hæc.

2. Sed hæc opinio est contra libertatem Ecclesiasticam, tum quia Ecclesiastici ob huiusmodi statuta timidiore sunt, tum quia libertas Ecclesiastica consistit in facultate faciendi quidquid fieri licet, Ecclesiastici autem non possunt quidquid ab eis fieri licet, dum magistratus huiusmodi statuta, vel decreta edunt: ergo, &c. Deinde licet talia iura communia ciuibus, non debeantur Clericis, quia Clerici sunt debentur tamen ipsis vt ciuibus, etiamsi statum diuersum habeant à laicis, imò quia Clerici sunt, ideo illis nouo & maiori titulo debetur, ne his communibus iuribus priuentur, quia propter statum clericalem non amittunt iura communia ciuium, & alioqui ratione status maiori honore & reuerentia digni sunt: ergo ad immunitatem naturali iure debitam Clericis pertinet vt his iuribus non priuentur. Adde quòd Summ. Pontifex in Bull. Cæn. absolute loquitur de libertate Ecclesiastica, qua videlicet gaudent personæ Ecclesiasticæ, etiamsi versetur circa rem communem laicis & Ecclesiasticis, cum quia Summ. Pontifex consulere intendit Ecclesiasticis personis ne à secularibus magistratibus vexentur; graue autem damnum Ecclesiastici paterentur, si laici eos impunè vexare possent in iis, quæ ad conuictum politici spectant, ergo, &c. & hæc omnia docet Bonacina in Bulla Cæn. disp. 1. quæst. 16. sect. 2. puncl. 2. n. 4. Suarez contra Regem Angliæ lib. 4. cap. 22. num. 19. Catolus de Grassis de effect. Cleric. effect. 2. quæst. 44. num. 358. & seq. Duardus in Bulla Cæn. can. 15. quæst. 19. num. 83. & alij penes ipsos & penes me alibi. Ad id verò quod asserit Pereira, nempe tale statutum esse contra immunitatem Ecclesiasticam, quando efficeretur ex odio. Respondeo cum docto Iuriconsulto Hispano Io. Bertran. de Gueuara in propugn. libert. Eccles. assert. 1. §. 6. num. 10. & 11. quòd libertas & immunitas Ecclesiasticorum non dependet ex bono, vel malo animo statuentium, sed ex natura rei, & ex priuilegiis, quæ illis absolute competunt de iure diuino & humano; & si opinio Pereiræ esset vera, omnes laici efficerent talia statuta, asserendo se illa non efficere

Alibi in Resol. 294. & §. 8. ante præterita.

De Immunit. Eccles. Resol. CCXII. &c. 203

efficere ex odio. Non est igitur talis opinio admit-
tenda, unde præter Doctores citatos communiter
illam refellunt omnes Canonistæ in cap. final. de im-
mun. Eccles. in 6. Nec obstat dicere cum Pereira num.
16. quod in dicto cap. fin. continetur prohibitio abso-
luta & generalis: secus autem in nostro casu, in quo
prohibitio est particularis; nam respondeo cum Gue-
nara ubi supra num. 33. eandem esse rationem prohi-
bitionis, & valere argumentum de toto ad partem,
ex l. qua de tota. ff. de rei vindicat. & plus & minus
non differunt specie, l. final. ff. de fundo instruto. Ad
aliud verò argumentum Pereiræ, super verbo præ-
sentantur, quod positum est in dicto cap. final. respon-
det idem Guevara à num. 67. usque ad num. 76. & May-
nardus de privileg. Eccles. part. 2. art. 22. num. 25.

RESOL. CCXII.

An statuta prohibentia extraherentur amona, videlicet
vini, frumenti, blado, leguminum, & huiusmodi
extra territorium, deferri, ut conserventur abundan-
tia in Civitate, comprehendant Clericos extrahentes
huiusmodi bona, vel fructus à suis prædiis collectos?
Ex part. 1. tract. 2. Rel. 69. alias 68.

§. 1. **A**firmatiue respondent Menochius tom. 8.
conf. 800. num. 38. & ex Hispanis Mexia in
prag. taxa panis, concl. 5. Aulicz in cap. 17. præter glof. 1.
ver. buenas num. 12. Pereira tract. de manu regia, p. 1. in
concordatis Regis Sebastiani concord. 291. Cum aliis Iu-
risperitis.

2. Sed contrarium omnino asserendum est, cum
Azorio part. 3. lib. 5. cap. 19. q. 13. Bartholomæo à S.
Fausto in speculo Confess. disp. 33. q. 20. Belletto disquis.
cler. p. 1. tit. 6. §. 3. num. 1. Martha de iurisd. p. 4. cap. 83.
num. 1. Grammat. decis. 100. num. 15. Bursato lib. 1. conf.
42. num. 28. Ioann. de Amico conf. 18. num. 17. Baiardo
in addit. ad Iul. Clar. §. fin. q. 82. num. 87. Rolando lib. 4.
conf. 61. num. 22. & aliis.

3. Nec valet dicere, quod ad publicam, & com-
munem utilitatem spectat, ut supradicta extra terri-
torium non extrahantur: nam respondetur, licet sit
bonum commune; non tamen ex æquo respicit Cle-
ricos, ut laicos: & ideo Clerici sunt exempti. Ad
authoritatem Menochij respondeo, licet ipse doctis-
simus equidem Iuriconsultus fuerit; tamen in illo
consilio cautè legendus est: nam multa dicit non fe-
renda contra libertatem Ecclesiasticam. Unde merito
Carol. de Grassis de eff. cler. eff. 2. num. 420. sic asseruit:
[Caendum est à consilio 800. Menochij: nam in
multis libris deletum est; quia est contra libertatem
Ecclesiasticam.] Ita ille. Idem dicendum est de conf.
100. eiusdem Authoris, aduersus quæ scripsit tunc
sapientissimus Surdus consil. 301. quod omnino videat-
ur. Et etiam in hoc casu cautè legendus Bobadilla
in Polit. tom. 1. lib. 2. cap. 18. num. 117. quem supra refu-
tauimus.

RESOL. CCXIII.

An statuta prohibentia introduci in Civitatem vinum
recolleat, vel aliud extra territorium comprehen-
dant Clericos? Ex parte 1. tractat. 2. Resol. 70.
alias 69.

§. 1. **A**firmatiuam sententiam docuit Mexia super
pragm. taxa panis, consil. 5. num. 17. Mörta in
emp. iur. part. 1. tit. 1. q. 16. num. 19. & alij.

2. Sed non sunt audiendi: & ita contrarium do-

cet Belletus in disq. cler. p. 1. tit. 6. §. 3. n. 3. Baldus lib. 1. §. 1. cursim
2. conf. 198. vers. non obstat. Martha de iurisd. p. 4. centur. ante mediū.
1. cas. 2. num. 10. & 13. Ripa tract. de peste. tit. de remed.
ad confer. vbertatem. num. 122. Grammaticus decis. 100.
num. 15. & 16. Ioan. de Amico conf. 18. in fine, & Me-
nochius lib. 8. conf. 800. num. 30. cum aliis. Et ratio est:
quia tale statutum non respicit publicam utilitatem;
sed priuam, illorum ciuium, qui habent vineas,
& prædia in territorio; sed Clerici non tenentur,
quando statutum latum est propter publicam utilita-
tem, si talis utilitas non respiciat æquè principaliter
Clericos, ut laicos, ergo; multò magis non obliga-
bit, si respiciat tantum utilitatem aliquorum, ut est
in casu, de quo loquimur. Unde non approbo con-
suetudinem huius vrbis si adhuc tamen obseruatur,
in quam non possunt introire vina recollecta extra
territorium, si Clericos comprehendat: nam, ut di-
ximus, non includuntur, neque possunt includi in
tali statuto. Et etiam nostram sententiam præter Do-
ctores citatos docet Bursatus lib. 1. conf. 42. num. 18. &
conf. 93. n. 26. & Couar. in cap. possessor. p. 2. §. 4. n. 8. de
reg. iur. in 6.

RESOL. CCXIV.

An statutum ne extrahatur vel introducatur in Ci-
uitatem vinum, frumentum, &c. comprehendat Cle-
ricos?

Et doctrina huius Resolutionis est valde notanda, quia
ex ea multi casus ex supra dictis, & sequentibus do-
ctis, & late referuntur, & explanantur circa Immuni-
tatem Ecclesiasticam.

Et tandem queritur, an Clerici peccent mortaliter, si le-
ges Principum secularium non obseruent? Ex part. 6.
tract. 8. & Milc. 3. Resol. 4.

§. 1. **A**firmatiuam sententiam docet Ioannes
Ruiz de Laguna vir quidem doctus, & su-
premi Consilij Italiae Fiscus, in Allegatione lingua
Hispana conscripta, & edita Matriti die 16. Maij an-
no 1638. qui in art. 2. num. 52. nominatim contra me
negatiuam sententiam tenentem inuehitur. [Como,
ait ille, en todas las demas cosas, que tocan à la iurif-
dicion secular.] Sed in hoc puto me rectè gessisse:
nam in conflictu opinionum illa est amplectenda,
quæ fauet Ecclesiæ, ut optimè obseruant Docto-
res in superioribus Disputationibus adducti, & do-
cet nouissimè Caspensis in cursu Theologico tr. 11.
disp. 4. sect. 3. num. 15. & ante illum omnino videndus
Boëtius Epo. in questionibus Heroicis lib. 3. comm. in c.
4. non minus num. 38. & 39.

2. Sed ad quæsitum deueniendo ipse Laguna ad-
hæret affirmatiuam sententiæ: quia hæc statuta respi-
ciunt utilitatem & bonum publicum Ciuitatis; &
Clerici sunt pars populi, & veniunt appellatione
Ciuium. Ergo, &c. Ego verò iterum opinionem ne-
gatiuam tenco, quam præter Doctores, quos citau-
i p. 1. tract. 2. in resol. 69. & 70. tenet etiam inter Neo-
tericos Iuriconsultos Hispanos doctus Ioannes Bel-
train de Guevara in propugnaculo libertatis Ecclesiasti-
cæ, assert. 1. §. 3. num. 11. Sperellus decis. 12. n. 45. Car-
panus ad statuta Mediolanens. in Præudio num. 183.
Montanarus in Pragmaticis, de Administratione Ciui-
tatis, num. 86. & 87. Genuensis in praxi cap. 74. num. 4.
& nouissimè me citato Ciurliuſius in controuers. forens.
lib. 1. cap. 31. per totum.

3. Verum pro firmanda nostra sententia certum
est statuta Laicorum non comprehendere Clericos:
quia in ipsis deficit vnum ex requisitis ad ferendas
leges validas quæ explicat S. Thomas 1. 2. q. 96. tra. 4.
quem refert & sequitur Felinus in cap. Ecclesia Sancta
Marci

Sup. hoc sup-
pra in Res.
207. & 207.
§. Igitur & in
multis aliis
causam an-
notat.

Quæ hic
sunt supra
Res. 212. &
213. & in
alio §. carum
notat.